

POSTANOWIENIE

26 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

na posiedzeniu niejawnym 26 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa K. K., H. K. i K. K.
przeciwko Bank spółce akcyjnej w G.
o ustalenie ewentualnie unieważnienie ewentualnie zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej K. K., H. K. i K. K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 17 czerwca 2022 r., I ACa 373/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza solidarnie od K. K., H. K., K. K. na rzecz Banku spółki akcyjnej w G. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia niniejszego postanowienia pozwanemu do dnia zapłaty.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 17 czerwca 2022 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu na skutek apelacji powodów od wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z 29 grudnia 2021 r. w sprawie z powództwa K. K., H. K. i K. K. przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w G. o ustalenie, ewentualnie unieważnienie, ewentualnie zapłatę oddalił apelację powodów

Powodowie wniesli o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując na występowanie istotnych zagadnień prawnych:

1. czy treść postanowień zawartych w § 17 kwestionowanej umowy kredytu, odnosząca się do marży banku, może podlegać ocenie pod kątem niedozwolonego charakteru w myśl art. 385¹ §1 k.c. w oderwaniu od pozostałej części treści tych postanowień?;

2 czy w razie uznania za niedozwolone postanowienia umowne zapisów zawartych w § 1 ust. 1, § 7 ust. 2, § 10 ust. 6 oraz § 17 umowy, usunięciu z treści umowy podlega wyłącznie klauzula *spreadu* czy też cały mechanizm indeksacji (klauzula ryzyka walutowego i klauzula *spreadu*)?;

3. czy w razie uznania mechanizmu indeksacji za abuzywny, sąd krajowy ma możliwość uzupełnienia luki w umowie poprzez zastosowanie innego niż bankowy kursu wymiany waluty, np. kursu średniego NBP na podstawie art. 358 § 2 k.c.?

Powodowie wskazali również, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 385¹ §1 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „dyrektywa 93/13”) w zakresie, w jakim odnoszą się one do uznania postanowień wskazanych w §1 ust. 1, § 7 ust. 2, § 10 ust. 6 oraz § 17 umowy za abuzywne i skutków takiej oceny prawnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa i prawidłowej wykładni, jak również w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Natomiast nie jest to ogólnodostępny środek zaskarżenia orzeczeń, który umożliwia rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw.

przedsądu, uregulowana w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony tylko do zbadania przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Zatem nie służy merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie wystąpienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący ma obowiązek wskazać i uzasadnić określoną przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W ten sposób ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie tych przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione wyłącznie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie będzie instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Związku z tym, nie w każdej sprawie skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest zaś rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne musi być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie zostać przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej

subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa zastosowany w danej sprawie wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. W przypadku przesłanek kasacyjnych zawartych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. należy wykazać związek między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Skarga kasacyjna powodów nie zawiera argumentów dostatecznych, pozwalających uznać, że skarżący skutecznie wykazali, że w sprawie zostały spełnione przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Należy wskazać, że podniesione przez skarżących zagadnienia były przedmiotem wielu wypowiedzi Sądu Najwyższego oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Zatem nie stanowią one nowych zagadnień. Stanowczy sprzeciw budzi konstrukcja skargi ignorująca aktualne orzecznictwo (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 15 stycznia 2021 r., I CSKP 5/21; z 27 lipca 2021 r., V CSKP 49/21; z 3 lutego 2022 r., II CSKP 415/22; z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22; z 10 maja 2022 r., II CSKP 285/22; z 18 maja 2022 r., II CSKP 362/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 19/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 650/22; z 26 maja 2022 r., II CSKP 662/22; z 27 maja 2022 r., II CSKP 314/22; z 30 czerwca 2022 r., II CSKP 656/22; z 31 stycznia 2023 r., II CSKP 1200/22; z 31 stycznia 2023 r.,

II CSKP 334/22; z 7 lutego 2023 r., II CSKP 1334/22; z 8 lutego 2023 r., II CSKP 978/22; z 20 lutego 2023 r., II CSKP 809/22; z 22 lutego 2023 r., II CSKP 1057/22; z 28 lutego 2023 r., II CSKP 763/22; z 8 marca 2023 r., II CSKP 1095/22; z 10 marca 2023 r., II CSKP 1017/22; z 5 kwietnia 2023 r., II CSKP 1477/22; z 18 kwietnia 2023 r., II CSKP 1511/22).

W zakresie istotnej dla rozpoznawanej sprawy problematyki Sąd Najwyższy wypowiadał się już wielokrotnie i dokonał analizy art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 co do zastąpienia nieuczciwych postanowień umownych przepisami prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym. W tym zakresie Sąd Najwyższy wyjaśnił, że konsekwencją stwierdzenia, że dane postanowienie umowne ma charakter niedozwolony w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. jest działająca *ex lege* sankcja bezskuteczności niedozwolonego postanowienia, połączona z przewidzianą w art. 385¹ § 2 k.c. zasadą związania stron umową w pozostałym zakresie (m.in. uchwały SN: z 29 czerwca 2007 r., III CZP 62/07, OSNC 2008, Nr 7-8, poz. 87; z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21, OSNC 2021, Nr 9, poz. 56; wyroki SN: z 30 maja 2014 r., III CSK 204/13; z 1 marca 2017 r., IV CSK 285/16; z 24 października 2018 r., II CSK 632/17).

Podniesiona kwestia marży również została wyjaśniona w szczególności w wyroku Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2022 r., II CSKP 364/22. W tym kontekście Sąd Najwyższy wskazał, że zasadne jest uwzględnienie wskazówek zawartych w wyroku TSUE z 29 kwietnia 2021 r. (w sprawie I.W., R.W. przeciwko Bankowi BPH S.A., C-19/20, pkt 66, 69-74), jak również w wyroku z 7 sierpnia 2018 r. (w sprawie Banco Santander SA przeciwko Mahamadou Dembie i Mercedes Godoy Bonet (C-96/16) oraz Rafael Ramón Escobedo Cortés przeciwko Banco de Sabadell SA (C-94/17), pkt 76-77) uznające za dopuszczalne unieważnienie w odniesieniu do odsetek za zwłokę jedynie powiększenia stopy odsetek zwykłych o określoną liczbę punktów procentowych. Sąd Najwyższy uznał, że postanowienie umowne odnoszące się do marży banku w odniesieniu do ustalania kursu franka szwajcarskiego ma charakter samodzielny, co pozwala na eliminację wyłącznie elementu dotyczącego modyfikacji średniego kursu NBP marżą banku. W tym zakresie dopuszczalny jest również środek ingerencji sądowej na podstawie art. 6 dyrektywy 93/13 i art. 385¹ k.c. Ingerencja ta jest wystarczająca dla

osiągnięcia celu w postaci postawienia konsumenta w takiej sytuacji faktycznej i prawnej, jak gdyby nieuczciwy warunek w umowie nie został zastrzeżony.

Nie ulega przy tym wątpliwości, że jeżeli eliminacja niedozwolonego postanowienia umownego doprowadzi do takiej deformacji regulacji umownej, że na podstawie pozostałej jej treści nie da się odtworzyć treści praw i obowiązków stron, to nie można przyjąć, że strony pozostają związane pozostałą częścią umowy. Powyższe wynika wprost z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13, który przewiduje, że nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 2 czerwca 2021 r., I CSKP 55/21).

W orzecznictwie TSUE wskazuje się, że możliwość utrzymania umowy w mocy powinna zostać zweryfikowana przy zastosowaniu obiektywnego podejścia (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości z 3 października 2019 r. w sprawie Kamil Dziubak i Justyna Dziubak przeciwko Raiffeisen Bank International AG (C-260/18), pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo), a więc nie może wynikać wyłącznie z woli konsumenta lub jego kontrahenta. Przede wszystkim należy rozważyć, czy po wyeliminowaniu abuzywnych postanowień dotyczących kursu walutowego jest możliwe ustalenie wysokości wzajemnych świadczeń stron, w tym kwoty kredytu i oprocentowania.

W niniejszej sprawie usunięcie wskazanego postanowienia dotyczącego marży banku oznacza, że w stosunkach stron wiążący musi być kurs średni NBP. Zatem dalsze trwanie umów łączących pozwanego z powodami jest obiektywnie możliwe, a więc jest również zgodne z celem dyrektywy 93/13, by umowa w pozostałej części co do zasady nadal obowiązywała strony.

Sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że bez klauzuli indeksacyjnej dotyczącej marży banku sporna umowa mogła nadal obowiązywać, gdyż zawierała elementy konieczne dla określenia treści charakterystycznych dla tego stosunku prawnego i była oparta na obiektywnym kryterium określenia wartości spłacanego kredytu, jakim był średni kurs NBP. Umowa określała zarówno kwotę udzielonego

kredytu, jak i sumę ostatecznie należną do spłaty przez kredytobiorców. Tym samym eliminacja abuzywnych postanowień umownych dotyczących marży banku nie prowadziła do upadku całej umowy, ponieważ możliwe było jej dalsze wykonywanie.

W świetle powyższych rozważań należy stwierdzić, że zaprezentowane w skardze kasacyjnej problemy prawne zostały już dostatecznie wyjaśnione w orzecznictwie. W związku z tym przedstawione w skardze kasacyjnej zagadnienia prawne nie mają waloru nowości i nie są zagadnieniami istotnymi, których wyjaśnienie przyczyni się do rozwoju prawa.

W treści skargi kasacyjnej nie została również skutecznie wykazana potrzeba dokonania wykładni przytoczonych przepisów prawa. Skarżący nie sprecyzowali, z czego wynika potrzeba wykładni wskazanych w skardze przepisów i z jakich przyczyn dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest niewystarczający. Nie przedstawili także w odniesieniu do poruszanych problemów możliwych rozbieżnych interpretacji prawnych oraz racji jurydycznych stojących za każdą z nich.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy uznał, że nie ma innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono zgodnie z art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c. w związku z § 2 pkt 7, § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

[SOP]

[ms]

